Цана асобнага нумару 20 грошаў.

Opłatę pocztową uiszczono ryczałtem.

НАША ПРАЦА

Выходзіць два разы у тыдзень.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Вільня, Віленская вул. 12—6 (Wileńska 12. m. 6) Рэдакцыя адчынена ад 12 да 2 гадз. штодня, апрача сьвяточных дзён. Адміністр. ад 9 да 3.

Падпіска на адзін месяц з дастаўкай да хаты 1 зл. 50 гр. Для заграніцы ўдвая даражэй. Перамена адрасу 30 гр.

Нэпрынятыя ў друк рукапісы назад не вяртаюцца. Аплата надрукаванага залежыць ад Рэдакцыі.

Цана абвестак: перад тэкстам 25 грош., сярод тэксту 20 грошы і на 4 стр. 15 гр. за радок пэтыту ў 1 шпальту.

№ 8 Вільня, Серада 26-га кастрычніка 1927 г. Год I

Бяз маскі.

Рост сьвядомасьці і арганізаванасьці сялянска-работніцкіх мас, які выявіўся пры выбарах у самаўрады, вывёў з раўнавагі ўсё абшарніцтва і буржуазію Польшчы, яе прэса бяз розьніцы палітычных і нацыянальных адценяў, крычыць у адзін голас аб паляўеньні мас і аб небясьпецы зьлева. У зьвязку з набліжаючымися выбарамі гэты крык ужо ў працягу тыдняў ня сходзіць з яе вуснаў. Усё шукаюць казла адпушчэньня і лекаў на гэтае зло, шукаюць выхаду з стварыўшагася палажэньня, і разважаюць аб спосабах захаваньня свайго клясавага панаваньня, шукаюць новых формаў абароны сваіх клясавых інтарэсаў.

У той час, як плыткая эндэцыя знаходзіць прычыну напалохаўшага іх зьявішча ў упадку сваіх уплываў і разьбіваньні яе сілаў з боку ўраду, у гэты час абшарніцтва і буйны краёвы і заграннічны капітал, бачучы гістарычную няўхільнасьць далейшага павялічэньня сьвядомасьці і арганізаванасьці мас, ня верыць больш у магчымасьць падпарадкаваньня апошніх пад свае ўплывы і кіраўніцтва, пры дапамозе мэханізму парлямантарнай і самаўрадавай дэмакратыі.

У зьвязку з гэтым уся прэса санацыйнага кірунку (якая выяўляе імкненьні гэтага капіталу і абшарніцтва), пачынаючы ад „радыкальнага“ „Głosu Prawdy“ і канчаючы „Słowam“, гатуе *новы грунт* для абароны свайго панаваньня, дамагаючыся адмены ўсеагульнага, роўнага, беспасярэднага і г. д. выбарнага права, як у парлямант, гэтак сама і ў самаўрады—(Słowa з прычыны Горадз. выбараў) і замены яго фашыстаўскімі, па італьянскаму ўзору, станавымі выбарамі, станавым дзяржаўным ладам.

Гэтым тлумачыцца і да гэтай мэты скіраваная ўрадовая палітыка дыскрэдытацыі польскага парлямантарызму.

Тым часам аднак абшарніцтва і буйны краёвы і заграннічны капітал робяць яшчэ ўсімі сіламі апошнія спробы захаваньня—перад напорам працоўных мас—у сваіх руках гэтак выгаднага для іх раней мэханізму дэмакратыі. Дзеля гэтага ў часе выбарнай кампаніі ў самаўрады ўневажняюцца сьпіскі, душыцца ўсімі спосабамі агітацыя, арыштоўваюцца ўжо выбраныя больш актыўныя прадстаўнікі рабоча-сялянскіх мас (Горадня), пазбаўляючы масы магчымасьці бараніць легальным шляхам свае інтарэсы; ўрэшце ўневажняюцца самыя выбары. Ня гледзячы на ўсе гэта, спроба захаваць дэмакратычны самаўрадавы апарат ў сваіх руках, пад сваім кіраўніцтвам—на абшарах Заходняй Беларусі—не ўдалася. Аб гэтым ясрава сьведчыць крык абшарніцкага „Słowa“: „або гаспадарчыя курыі або паліцыя. Tertium non datun (трэцьцяга ня дана)! Самаўрадавы апарат у рэзультаце выбараў апынуўся ў руках сьвядомых і арганізаваных працоўных мас. Гэты факт сарваў і без таго зданьлівую маску дэмакратыі з сацыяльна палітычных адносін нашага краю. Абшарніцтва, пазбаўленае „дэмакратычнага“ спосабу абароны сваіх інтарэсаў праз самаўрады прымушана абараняць гэтыя інтарэсы паміма іх, а гэтым самым проці іх. Гэтым яно прымушае дзяржаўны апарат адкрыта выявіць сваю клясавую сутнасьць. Гэта і сталася ўжо на Наваградзім зьездзе, вестку аб якім зьмяшчаем у гэтым нумары.

Маска сарвалася...

Дзяржауныя даугі Польшчы.

У зьвязку з дастаньнем новай амэрыканскай пазычкі, ня зусім няцікава ведаць датыхчасовы доўг Польшчы. Па вестках урадовых газэт, згодна аблічэньняў, праведзеных перад апошняю пазычкаю, Польшча мела:

I. Унутраных даугоу.

№	Назва	Сума	
1.	5% Дзяржаўная пазыка з 1918 г.	3.411.702,10	злотаў.
2.	5 „ Доўгатэрміновая ўнутр. Дзярж. пазыка 1920 г.	1.492.077,00	„
3.	5 „ Кароткатэрміновая ўнутр. Дзярж. пазычка 1920 г.	1.741.416,00	„
4.	4 „ Прэм'ёвая Дзярж. пазычка 1922 г.	1.039,09	„
5.	8 „ Залатая Дзярж. пазычка 1922 г.	16.306.030,97	„
6.	4 „ і 5% Скарбовыя білеты	2.310,10	„
7.	6 „ Залатыя скарбовыя боны	119.776,01	„
8.	Падатковыя боны	8.655,00	„
9.	10% Чыгуначная пазычка	70.232.760,00	„
10.	5 „ Чыгун. конвэрсыйная пазычка з 1926 г.	4.805.850,00	„
11.	5 „ Прэм'ёвая даляровая пазычка, сэрыя I і II	44.771.754,60	„
12.	5 „ Конвэрсыйная пазычка	75.274.934,00	„
13.	8 „ Скарбовыя білеты, сэрыяў I і V	7.900,00	„
14.	8 „ Скарбовыя білеты сэрыяў VII—XIV	6.457.160,00	„
15.	7 „ Скарбовыя білеты сэрыі VI	16.000.000,00	„
16.	6 „ Скарбовыя білеты сэрыі XV	25.000.000,00	„
17.	Беспрацантовы крэдыт Дзяржавы ў Польск. Банку	25.000.000,00	„
18.	Доўг у Банку Краёвае Гаспадаркі	23.384.793,61	„

Разам—314.298.158,48 злотаў.

II. Заграннічных даугоу.

A. Эмісовыя пазычкі:

№	Назва	Сума	Злотымі
1.	6% Даляровая пазычка 1920 г.	19.574.500 дал.	—174.793.517 з.
2.	8 „ Даляровая пазычка з 1925 г.	31.500.000 „	—281.284.109 „
3.	8 „ Даляровая аблігацыі service motor	337.900 „	— 3.017.330 „
4.	7 „ Італьянская пазычка	379.837.500 лір	—188.778.244 „

B. Даўгі паасобным гаспадарстваў:

№	Назва	Сума	Злотымі
5.	Данія	419.250 д. кар.	—1.002.427 з.
6.	Францыя	1.041.999.685 фр. фр.	—365.741.889 „
7.	Голяндыя	7.912.833 гол. фр.	—28.430.309 „
8.	Норвэгія	19.812.000 Нарв. кар. і 1.462 фунт. штэр.	—45.988.111 „
9.	Злучаныя Штаты	175.060.000 дал.	—1.563.225.274 „
10.	Швайцарыя	87.730 шв. фр.	—151.457 „
11.	Англія	4.781.549 фн. штэр.	—208.972.810 „
12.	Італія	75,000,000 лір	— 37.275.000 „

C. Даўгі прыватным інстытуцыям:

№	Назва	Сума	Злотымі
13.	Францускім	3.000.000 фр. фр.	—1.053.000 з.
14.	Амэрыканскім	3.005.859 дал.	—26.841.282 „

D. Ліквідацыйныя аўстра-вэнгерскія даўгі: 180.810.802 зал. карон—327.157.478 „

Разам—3.268.718.219 польск. злотаў.

Усяго агулам . . . . . . 3.583.016.377,48 злотаў,

або—402,586,109 амэрыканскіх даляраў. На кожную душу насяленьня прыходзілася ў сярэднім па **сто пяцьдзесят злотаў**, або па шеснаццаць даляраў. Хіба ня трэба казаць, што гэтыя сумы значна павялічацца з зацягненьнем новай пазычкі.

Нямеччына—пад апекай з боку „пераможцаў“.

Як ведама, нядаўна нямецкі ўрад апрацаваў шырокі плян палепшаньня жыцьця дзяржаўных працаўнікоў дый рад іншых неабходных рэформаў у сваей дзяржаўнай гаспадарцы, якія і маюць быць унесены ў бюджэт наступнага году. Зразумела, гэтыя „лішнія, надзвычайныя“ выдаткі ў Нямеччыне, якая — „павінна перадусім плаціць ваенныя адшкадаваньні“, — страшэнна занепакоілі яе азброеных да зубоў апякуноў. Як ведама, справа гэтых адшкадаваньняў, якіх Вэрсальскі Трактат налічыў сотні мільярдаў — зусім безнадзейна для сплаты,—была перагледжана пасьля саюзьнікамі—пры бліжэйшым і дабравольным учасьці Нямеччыны; сума адшкадаваньняў была радыкальна зьменшана, датасавана неяк да палітычнай сілы краю і раскладзена на вялікшы рад гадоў. Уся гэтая праца была ўложана ў так-званы „плян Доўса“, які атрымаў свой назоў ад таго амэрыканскага фінансіста Доўса, які быў старшынёй ды галоўным працаўніком тэй камісіі экспэртаў, якая апрацавала плян сплаты нямецкіх адшкадаваньняў. Нямеччына згадзілася на гэты плян, але пакінула за сабой права яго перагляду, а перадусім яго—прынцыповага ануляваньня (скасаваньня)—у прыпадку, калі будзе даведзена, што віна за выклік вайны не спадае цалком на Нямеччыну, як гэта „пастанавілі ўпісаць у гісторыю саюзьнікі“, як пісала нямецкая газэта. Справа ў тым, што саюзьнікі, не жадаючы назваць вялізарныя сумы, якія яны спаганяюць з нямецкага народу кантрыбуцыяй, якую накладае фактычны пераможца, як гэта ёсьць па сутнасьці, лічаць іх толькі адшкадаваньнямі за зьніштажэньні, нарobленыя нямецкімі арміямі краям саюзьнікаў ды стратамі іх грамадзянаў. Плаціць гэтыя адшкадаваньні Нямеччына павінна якраз дзеля таго, што яна зьяўляецца „маральна віноўнай“ у распачацьці вайны. Гэткім чынам, саюзьнікі ня толькі — фактычныя пераможцы над Нямеччынай, але яшчэ—і судзьдзі над ёй,—„судзьдзі ў уласнай сваей справе“ з ёй, як казаў нядаўна нямецкі дзяржаўнік. Дык—калі будзе зьбіта гэтая агульная тэза аб выключнай віноўнасьці Нямеччыны ў выбуху вайны, дык паляціць і ўся „маральна-праўная падстава“ адшкадаваньняў, — паляціць увесь „плян Доўса“. Якраз гэтую акцыю перагляду справы віны за апошнюю вайну і распачалі цяпер у Нямеччыне—яе дыпляматы. Мы памятаем, якую страшэнную палямічную буру выклікалі ў саюзьніцкай, перадусім — францускай прэсе нядаўнія заявы адказных палітыкаў Нямеччыны — аб канешнасьці гэтага „перагляду вэрсальскага працэсу ды прысуду над Нямеччынай“, дзе зроблена была — „фатальная судовая памылка“, як пісалі тады нямецкія газэты. Сам Штрэзэман, без усялякай цэрэмоніі ў стасунку да сваіх „асабістых прыяцеляў з Лёкарно“ — заявіў, што нямецкі народ ніколі не пагодзіцца з „вэрсальскім прысудам, зроблены судом, у якім саюзьнікі былі—адначасна—і стараной і пракурорам, і судзьдзямі і — выканаўцамі прысуду“...

Нямецкі ўрад і нямецкая апінія ўпорна прапануе саюзьнікам—перадаць — чыста тэарэтычна — разгляд усіх дакумэнтаў, зьвязаных з выбухам вайны,—у асобную мяшаную камісію спэцыялістаў, а з свайго боку заяўляе, што Нямеччына не баіцца праўды, якой-бы яна ня была... Ведама-ж—горшага на Нямеччыну ўжо больш ня ўзваліць, але зваліць з яе можа што-б і ўдалося... Трэба думаць, што можа-б і запраўды раскрылася-б што цікаўнага—у папераджаючы выбух вайны—падрыхтаваўчы час, калі ясна стала, што вайна будзе выклікана няўхільна завостранымі супярэчнасьцямі сусьветных інтарэсаў імпэрыялістычных дзяржаў.

Але, як ясна з папярэдняга, Нямеччына—у сваім дамаганьні перагляду вэрсальскага прысуду—кіруецца ня толькі „маральнай думкай“, каб зьняць з сябе агідную віну ды маральную кару, але і чыста матэрыяльнымі інтарэсамі—каб зьняць з свайго народу тыя страшэнныя грашовыя цяжары, якімі дадаткова цяпер акупляецца гэтая маральная віна...—адшкадаваньні... Ведама-ж, і саюзьнікам няменш ідзе аб утрыманьні гэтай „матэрыяльнай кары“ для Нямеччыны, як маральнай. Можна быць пэўным, што Нямецкае — грамадзянства апрацавала дакладны плян паступовай акцыі ў вышэй указанай справе, якая мае вясьці да канчальнай мэты—звальненьня нямецкага народу ад маральнай ды матэрыяльнай кары за вайну, мэты, якая бліжэйшым чынам павінна вясьці да скасаваньня пляну Доўса. І вось, з гэтага пункту гледжаньня трэба, здаецца, разглядаць усю справу новага канфлікту, які ўзьняўся паміж нямецкім урадам і афіцыяльным „апякуном Нямеччыны“, якім зьяўляецца паўнамоцнік саюзьнікаў дзеля нагляду за выкананьнем „пляну Доўса“ — „рэпарацыйны агент“, амэрыканскі фінансіст Р. Джыльбэрт.

Нямецкі ўрад, прымушаны да гэтага аб'ектыўнымі вымогамі жыцьця, пайшоў слушным шляхам падвышэньня дабрабыту сваіх працаўнікоў, можа й кіруючыся пры гэтым „укоснымі мэтамі“—выказаць немагчымасьць выкананьня „пляну Доўса“ — пры такіх вялікіх бюджэтных выдатках на патрэбу краю... На чале гэтых выдаткаў урад якраз і паставіў такую папулярную меру, як палепшаньне быту вялікай арміі дзяржаўных працаўнікоў. Разьлічэньні ўраду—вельмі спрытныя: калі мера пройдзе, тады папулярнасьць ураду ўзрасьце, урадоўцы будуць больш сыты і здаволены; а ў дадатак Нямеччына атрымае новы сільны аргумэнт (давод) проці „пляну Доўса“... Калі ня пройдзе — дзеля пратэсту саюзьніцкага паўнамоцніка, тады—папулярнасьць ураду ня зьменшыцца, а сярод нямецкага грамадзянства — павялічыцца абурэньне проці саюзьніцкай апекі дый, участцы,—проці „пляну Доўса“.—І так і гэтак—усё добра.

І запраўды-ж плян, абвешчаны нямецкім урадам, выклікаў даўжэнны мэмарыял, які востра крытыкуе—з свайго пункту гледжаньня новы нямецкі бюджэт з боку „рэпарацыйнага агента“ Джыльбэрта. Мэмарыял неасьцярожна ўжывае такія выразы, як — „небясьпека падвышкі платаў дзяржаўным працаўнікам“ і г. д.

Нямецкае грамадзянства і прэса страшэнна зацікавіліся справай, абураючыся на гэтае „ўмяшацельства саюзьніцкага агента ў-ва ўнутраныя справы Нямеччыны“. З другога боку, парыжскія газэты б'юць трывогу: небясьпека для „пляну Доўса“. Нямецкі ўрад змушаны быў выдаць асобны камунікат, якім супакойвае ўзбураную апінію і ў якім кажа, што між рэпарацыйным агентам і ўрадам даўно ідуць перагаворы ў зьвязку з новым бюджэтам, што паўнамоцнік дзеля нагляду за выкананьнем пляну Доўса запраўды прыслаў нямецкаму ўраду, як гэта робіць штогодна, свае ўвагі аб фінансавым, крэдытавым ды гаспадарчым стане Нямеччыны, увагі, якія цяпер разглядаюцца ўрадам побач з п. Джыльбэртам... Барацьба ідзе, відаць, заядлая...

Як відаць, справа—ня толькі выкананьня, але і выканальнасьці „пляну Доўса“ ізноў становіцца ў Нямеччыне на чаргу дня... Тое, што яшчэ год назад лічылася „звычайнай квартальнай справаздачай рэпарацыйнага агента саюзьнікаў“, цяпер лічыцца нямецкай публічнай апініяй — „умяшацельствам у-ва ўнутраныя справы Нямецкай Рэспублікі“...

Як бачым, падрыхтоўка „сапы“ пад „плян Доўса“, дзеля яго канчальнага ўзрыву вядзецца Нямеччынай—адначасна ў двох „плянах“. — У пляне „маральна-гістарычна-

навуковым"—кірунку разгляду прычынаў дывіны, выклікаўшых вайну, што значыць і — перагляд маральна праўных падставаў, накладзеных на Нямеччыну адшкадаваньняў; і ў кірунку фінансава-эканамічным—каб паказаць немагчымасьць плаціць такія вялізарныя сумы саюзьнікам, пазываючыся пры гэтым на ўласныя неабходныя патрэбы нямецкага народу, якія кожны ўрад павінен ставіць заўсёды на першым пляне. Спосаб, тасаваны пры гэтым нямецкім урадам: падняцьце жыцьцёвай роўні шырокіх масаў дзяржаўных працаўнікоў—ня толькі слушны па сутнасьці, але можа зыграць вялізарную ролю і ў тэй палітыцы вызваленьня з-пад апекі саюзьнікаў, якую плянова вядзе бязупынна ў-ва ўсіх галінах жыцьця і на ўсіх фронтах барацьбы на сьвеце... нямецкае грамадзянства...

Палітычная хроніка.

У Польшчы.

Справа Сойму.

Справа Сойму высьветлена ўжо зусім афіцыяльна. Урад пастанавіў склікаць звычайную сэсію Сойму і ўнесьці на разгляд яго бюджэтны праект на 1928—29 г. Гэта ўсё мае адбыцца ў канцы гэтага або ў пачатку будучага месяца. Ня гледзячы на гэта, пасольскія паўнамоцтвы ня будуць прадоўжаны аж да прыняцьця бюджэту і Сойм і Сэнат будуць распушчаны 29 лістапада ў дзень аканчаньня паўнамоцтваў.

Бюджэт.

Міністэрства фінансаў сьпешна даканчвае бюджэтны праект, узгадняючы паасобныя пункты з іншымі міністэрствамі.

Агульная сума бюджэтнага праекту будзе раўняцца блізу 3 мільярдам злотых. Вельмі добра паінфармаванае з урадовых колаў „Słowo" піша: „істнуе магчымасьць, што пры ўнясеньні бюджэтнага праекту міністар скарбу Чэховіч скажа экспозэ аб гаспадарчай і фінансавай сітуацыі дзяржавы". Адным словам, пан міністар лічыць магчымым, а не абавязкавым адчытацца перад парлямантам. Запраўды-ж характарнае зьявішча для сучасных адносінаў у польскай „дэмакратычнай парлямэнтарнай" Рэспубліцы.

Канфэрэнцыя ўправы Інтэрнацыяналу гарнякоў у Варшаве.

20 меў адчыніцца зьезд Галоўнай Управы Міжнароднага Саюзу Гарнякоў. Ужо прыехалі былі ў Варшаву дэлегацыі — француская, бэльгійская нямецкая і інш., але ня прыехала — англійская. Высьветлілася, што англійская дэлегацыя ня прыбыла таму, што яе старшыні—слаўнаму сваей акцыяй у часе леташняй забастоўкі Куку, — польскі кансулят ня даў візы (дазволу) на ўезд у Польшчу. Дзеля салідарнасьці адмовілася прыехаць і ўся англійская дэлегацыя.

Усе прыбыўшыя дэлегацыі заявілі, што— без англійскай сэсія Галоўнай Управы адбыцца ня можа... Як кажа „Роботнік", паўстала пагроза — міжнароднага скандалу для Польшчы.

Як даведаўся той-жа „Роботнік", забарона ўезду Кука ў Польшчу выйшла не з пачыну мін. замежных справаў, але з пачыну— мін. прамысловасьці і... ваяводы Гражынскага... „Роботнік" слушна абураецца на гэткія ўплывы міністраў і ваяводаў на дыпляматычныя пляцоўкі—міма мін. замежных спраў, які адзін можа зразумець ды вырашыць справу, аглядаючы яе з вышыні шырокай міжнароднай палітыкі... Але — у апошні мамэнт — урад зразумеў нялоўкасьць забароны прыезду Кука, якая фактычна касуе ўсю канфэрэнцыю, ды загадаў свайму консулу выдаць візу...

Да прыезду Кука.

Дастаўшы ўрэшце візу на ўезд у Варшаву, Кук заявіў, што ён сам не паедзе, бо ўжо позна—ды Варшава зусім непадхадзячы цэнтр для канфэрэнцыі.

„Прадвыбарная ластаўка".

Пад гэтым загалоўкам 22.X зьмясьціла „Słowo" вельмі пікаўную і пікантную заметку аб чутках наконт прадвыбарнага блёку санатараў з пэпээсамі на тэрыторыі Віленскага і Навагрудзкага ваяводзтваў пад кіраўніцтвам начальніка „wydziału bezpieczeństwa" Віленскага ваяводзтва п. Кіртікліса і гэткага-ж начальніка з Навагрудзкага ваяводзтва п. Ярэцкага. Гэтую чутку „Słowo" аднак дэмантуе, бо-ж бачыце, як можа прадстаўнік улады пактаваць у выбарах.

Толькі, бачыце, адбылася ў п. Кіртікліса даволі дзіўная „прыватная" зборка, на якой былі прысутны, апрача больш і менш умераных дэмакратаў (ад Фолееўскага да Вітальда Абрамовіча) таксама і прадстаўнікі П. П. С., між іншым праф. Эрэнкройц. На гэтай крыху дзіўнай прыватнай зборцы паны Кіртікліс і Ярэцкі зазнаямлялі, як цьвердзіць „Słowo", сабраных аб настроях люднасьці з агляду на прыбліжаючыяся выбары. Як успакойвае „Słowo" сваіх зубраў, яму дакладна было паўторана ўсё тое, што там казалася. Адным словам, Кіртіклісы і Ярэцкія інфармуюць і паўчаюць, як дэмакратаў, санатараў, манархістаў, гэтаксама і сацыялістаў, пэпээсаў. З адной крынічкі воду п'юць!

Зьезд абшарнікаў Усходняй Галіцыі.

19 кастрычніка адбыўся ў маёнтку гр. Яна Дзедушыцкага ў Яблонове зьезд абшарнікаў Усходняй Галіцыі пры ўчасьці ведамага вашым чытачом з зьезду ў Дзікаве палкоўніка Славэка, правай рукі Пілсудскага. Пасьля абедаў, вячэр, паляваньняў і дыскусіі прынята панамі наступная рэзалюцыя:

„Сабраныя 19 кастрычніка ў Яблонаве земяне (абшарнікі Рэд.) Усходняй Галіцыі ў пачуцьці дзяржаўна-творчай сілы і энэргіі польскага земянства (абшарніцтва Рэд.) выказываюцца: 1) за неабходнасьць прыняць арганізаваны ўдзел у палітычным і гаспадарчым жыцьці дзяржавы; 2) за неабходнасьць стварэньня з гэтай мэтай адналітага кірунку абшарніцтва, зложанага з элемэнтаў кансэрватыўных, на груньце поўнага даверыя да плянаў маршалка Пілсудскага; 3) сабраныя асуджаюць дзейнасьць тых палітыкаў, якія будзяць незадаволеньне і недаверые да ўраду Пілсудскага, утрудняючы гэтым кансолідацыю кансэрватыўных элемэнтаў, якія стараюцца падзяліць кансэрватыўныя абшарніцкія групы і памагаюць гэтым у тварэньні антыдзяржаўнай завірухі.

Узрост безработцьця.

Згодна з данымі П.У.П.П. за час ад 1 да 8 кастрычніка, лік безработных у Польшчы раўняецца 117.422, зарэгістраваных у П.У.П.П; гэткім чынам, у параўнаньні з папярэднім тыднем, лік зарэгістраваных у П.У.П.П. безработных павялічыўся на 368 асоб і гэта ня гледзячы на ўсе тыя меры, якія прымае ўрад, каб зьменшыць лік зарэгістраваных безработных (аб гэтых мерах у нашай часопісі ў сваім часе пісалася).

Канфіската лятучкі хадэцыі.

У Варшаве канфіскавана лятучка хадэцыі пад назовам „У Абароне Канстытуцыі і Права", зьмяшчаючая ў сабе скарочаныя пасольскія інтэрпэляцыі. Канфіската зроблена яшчэ ў часе друку. Агулам сканфіскавана 2.000 экзэмпляраў. З гэтай прычыны „Газэта Варшавска" піша, што канфіската матар'ялу, зьмешчанага ў інтэрпэляцыях, зьяўляецца нябывалым яшчэ дагэтуль фактам у дзяржаўных адносінах.

Украінскія манархісты.

Як паведамляюць газэты, украінскія манархісты, якія зьяўляюцца часткай Ундо, падалі на зацьверджаньне статут свaей арганізацыі. Яны жадаюць утварэньня Галіцка-Валынскага князьства з Соймам у Львове. На чале ўраду павінен стаяць губарнатар, назначаны з Варшавы. Няма чаго казаць — пекны ідэал маюць паны ўкраінскія манархісты, прадстаўнікі зьбянтэжанага ўкраінскага мяшчанства.

Новае сьвята.

Віцэ-прэм'ер Бартэль сваім распараджэньнем усталіў новае дзяржаўнае сьвята. Сьвятам гэтым мае быць 9 гадавіна польскай незалежнасьці. Сьвяткаваньне вызначана на дзень 11 лістапада. Пан Бартэль у гэтым распараджэньні прыказвае рабіць ваенныя парады, чытаць публічныя лекцыі, вывешываць сьцягі і ладзіць іншыя праявы народнай радасьці і задаваленьня. Само-сабой зразумела, што і дзяржаўныя ўстановы ў гэты дзень будуць зачынены. Міністрам прыказана звольніць ад працы на гэты дзень усіх урадоўцаў. Школам гэтаксама аддаены прыказ сьвяткаваць. Прыказ сьвяткаваць абавязвае на цэлым абшары Польскай Рэспублікі.

Заграніцай.

Юбілейная сэсія Цэнтральн. Выканаўчага Каміт. Радаў.

16 кастрычніка распачалася юбілейная сэсія Цэнтр. Вык. Кам. ССРР. Старшыня Рады Народных Камісараў Рыков прачытаў першым двух-гадзінны даклад — аб міжнародным і ўнутраным палажэньні Радаў — у 10 тыя ўгодкі Рэвалюцыі. Рыков назваў яе— „пачаткам новай эры ў гісторыі чалавецтва". Старшыня Рыков сцьвярдзіў, што галоўнай мэтай усяе працы ўраду ССРР — зьяўляецца—магчыма поўнае забясьпечаньне мірнага будаўніцтва ССРР.

Заява Рыкова ў дакладзе—аб магчымасьці пераходу ў ССРР на 7-гадзінны дзень працы — спаткана з гучнымі воклескамі сяброў Камітэту.

Узрост Савецкай паветранае флёты.

Ваенная Рэвалюцыйная Рада ССРР у зьвязку з акончанымі нядаўна вялікімі манэўрамі чырвонай арміі ў ваколіцах Адэсы, у прыказе з дня 7.X г. г. падкрэсьлівае значнае павялічэньне вайсковых паветраных сілаў ССРР, іх выбітную спраўнасьць, паказаную падчас манэўраў пры ўсялякіх навет найгоршых атмасфэрычных абставінах, а таксама дасканальны стан апаратаў і адвагу лётнікаў.

Прадукцыя вугальля ў ССРР.

Прадукцыя вугальля ў ССРР перавысіла ўжо даваенны ровень. Агульная прадукцыя вугальля ў 1913 г. раўнялася — 29,05 мільёнаў тон, у 1925/26 раўнялася 24,42 мільёнаў, а 1926/27 ужо 30,94 мільёнаў тон.

Прадукцыя газы.

Прадукцыя газы ў ССРР раўнялася ў 1926/27 г. 10,181 тысячаў тон. У прошлым-жа годзе яна раўнялася 8,216 тысячаў тон. Вываз газы за гэты год раўняецца 124 мільёнам пудоў, а перад вайной у 1913 г. вывезена было ўсяго 55 мільёнаў пудоў.

Адчыненьне сэсіі нямецкага парляманту.

18 кастрычніка распачалася чарговая сэсія нямецкага парляманту. Першай справай пастаўлены быў новы школьны законапраект, апрацаваны мін. (нацыяналістам) Кейдэлем. Уся лявіца трэбавала зьняцьця праекту з парадку дня, пакуль ня высьветліцца ў дыскусіі агульнае палітычнае палажэньне ў краі. Але дамаганьне лявіцы было правалена правіцай і цэнтрам. Трэба думаць, што праект будзе ў канцы канцоў прыняты, бо проці яго — толькі дэмакраты, сацыялісты ды камуністы.

Да забастоўкі гарнякоў у Нямеччыне.

Справа закончаньня забастоўкі выклікае вялікае заінтэрасаваньне ў буржуазных і ўрадовых колах. У зьвязку з ёю аграмадныя страты нясуць цукроўні, якія ня маюць вугля. У дзень распачацьця забастоўкі сталі дзьве хэмічныя фабрыкі. Грозіць застой і ў промысьле валакна і машынаў у Саксоніі, як таксама ўва ўсіх хэмічных фабрыках цэнтральнай Нямеччыны.

Уласьнікі капальняў ў Ніжняй Лужыцы выслалі да Прускага міністра ўнутраных спраў пісьмо, у якім закідаюць паліцыі пасыўнае захаваньне, ня гледзячы на тэрор, які нібы праяўляюць бастуючыя.

Пры Міністэрстве Працы зложана трэцейская камісія для залагоджаньня спрэчкі. Гутаркі з прадстаўнікамі трывалі цэлы дзень 21./X, але бяз вынікаў.

Работнікі пастанавілі дабіцца свайго і забастоўка прыймае што-раз вастрэйшыя формы. Забастоўка можа прынясьці фатальныя вынікі для Бэрліна, які мае запасу вугля на 14 дзён.

Адначасна выбухла забастоўка і ў дзераўляным промысьле, якая абхапіла да 30.000 работнікаў.

Па найнавейшых вестках забастоўка скончылася прыняцьцем работнікамі пастановы трэцейскай камісмії.

Работнікі дастаюць $11^{1}/_{2}$% звышкі платы.

Гаспадарчая вайна Амэрыкі з Францыяй.

Францыя ўступіла Амэрыцы, якая, дамагаючыся ад Францыі карысьнейшых для сябе варункаў гандлю з Францыяй, пагражала ёй—запраўднай мытнай і гаспадарчай вайной. Ведама, якую фінансавую ўладу мае Амэрыка наагуль над зґалеўшай у часе апошняй вайны Эўропай, а асабліваю ўладу мае над Францыяй, якая вялізарныя грошы вінна Амэрыцы. Амэрыка можа адзіным духам—зваліць ці адратаваць францускую валюту ў кожны мамэнт, асабліва цяпер, калі яна ізноў небясьпечна захісталася. Усё гэта робіць варункі гаспадарча-мытнага канфлікту паміж імі вельмі няроўнымі... Дзеля гэтага Францыя і змушана была ўступіць. Перагаворы ідуць усьцяж, але пакуль будуць цягнуцца, Францыя згадзілася прызнаць Амэрыцы ўсё, чаго тая трэбавала...

Пагроза новага спадку францускай валюты.

Нямецкія газэты пішуць, што ў-ва Францыі адчуваецца пагроза новага спадку валюты — з прычыны ўсьцяж узрастаючай дарагоўлі. Быццам урад ужо дапусьціўся значнай інфляцыі (друкаваньня звыш нормы паперавых грошаў). А гэта ўсё можа вельмі шкодна адбіцца на ўсім фінансава-гаспадарчым жыцьці краю. На перамогу гэтай небясьпекі быццам Пуанкарэ ўжо распачаў шырокую падрыхтоўку закроенай акцыі, плян якой унясе ў парлямант зараз-жа, пасьля адчыненьня сэсіі апошняга. Пуанкарэ заявіў, што будзе асабліва старацца аб утрыманьні бюджэтнай раўнавагі. Гэта значыць, што пагражае, зразумела, і яе заламаньне...

Парляманцкія выбары ў Нарвэгіі.

Толькі што адбыўшыяся парляманцкія

Ул. Короленко.

Судны дзень.

(*Іом-Кіпур*)

(Украінская казка).

Пераклала Вера Грыц.

> Агонь затух, а месяц усходзіць, у лясу пасецца ваўкалак.
> (Шэўчэнка).

IV.

— Эге-ге, уставай Піліп!.. Вось дык штука!—раптам падумаў ён, падымаючыся ў цемнаце з пасьцелі, нібы яго хто-небудзь стукнуў малатком па патыліцы. — Дык я-ж і забыўся: гэта ж вяртаецца з места тая самая хмарка, каторая нядаўна пакацілася туды, і мы яшчэ з жыдоўскім парабкам дзівіліся, як гэта яна ляціць сабе бяз ветру. Але і цяпер вецер, здаецца, не з таго боку і невялікі. Пачакай! Гісторыя, здаецца, тут ня простая...

Вельмі марыў млынара сон. Але... вось ён выйшаў босы на гаць і стаў на самай сярэдзіне, чухаючы сабе жывот і сьпіну (ў млыне было-такі ня мала блох). У сьпіну яму дзьмухаў з рэчкі вецярок, а сьпераду прасьценька на яго кацілася хмарка. Толькі цяпер яна была не такая лёгкая, ляцела ня так роўна і вольна, але быццам лёгка калыхалася і прыпадала, як падстрэленая птушка. Калі-ж яна наляцела на месяц, дык млынар ужо тут зразумеў, што гэта за здарэньне, дзеля таго, што на сьветлым месяцы так і выразаліся чорныя крыльлі, а пад імі яшчэ нешта і нейкая згорбленая людзкая постаць, з даўгою дрыжачаю барадою...

— Э-эй! Вось табе і штука, — падумаў млынар.—Нясе аднаго. Што-ж цяпер рабіць? Калі крыкнуць: „Кінь, гэта маё"!—дык, можа, бедны жыд разаб'ецца, ці ўтопіцца. Высока!

Але тутака ён убачыў, што справа мяняецца: чорт з сваёй ношай закруціўся ў паветры і пачаў апускацца ўсё ніжэй і ніжэй. „Мусіць, завідны, ды схапіў сабе ношу не пад сілу,—падумаў млынар.—Ну, цяпер, навет, можна было-б і вызваліць жыда, — усё-ж такі жывая душа, не прыраўноваць да нячыстага. Ну, з Божай помачу, крыкну мацней"!

Але замест гэтага, сам ня ведаючы чаму, ён з усіх ног паляцеў з гаці і схаваўся пад густымі яварамі, якія купалі ў вадзе сваё зялёнае гальлё, як русалкі, у цёмнай вадзе млыновае запруды. Тут, пад дрэвамі, было цёмна, як у бочцы, і млынар быў пэўным, што ўжо тутака яго ніхто ня ўбачыць. А тымчасам у яго і зуб на зуб не пападаў, а рукі і ногі трасьліся так, як млынарская труба падчас працы. Аднак, брала яго ахвота паглядзець, што будзе далей.

Чорт з сваім цяжарам то зусім прыпадаў да зямлі, то ізноў падымаўся вышэй лесу, але відаць было, што ён ня можа даць рады. Разы са-два ён, навет, дакрануўся вады, і ад жыда пайшлі па вадзе кругі, але ў гэты самы момант чорт махаў крыльлямі і падымаўся з сваей здабычаю, як чайка, выцягнуўшы з вады агромністую рыбу. Нарэшце, зрабіўшы два ці тры шырокія кругі ў паветры, чорт бяз сілы ўпаў на самую сярэдзіну гаці і расьцягнуўся, як ня жывы... Замучаны, струпеўшы жыд упаў тут-жа радам.

А трэба вам сказаць, што наш млынар ужо даўно ведаў, каго гэта прывалок з места жыдоўскі Хапун. А даведаўшыся, — абрадаваўся і павесялеў: дзякуй табе, Божа,— сказаў ён сабе, — дык гэта ніхто іншы, як наш нова-каменскі карчмар. Ну, нешта будзе далей, але толькі мне здаецца, што сюды сунуць свой нос мне ня варта, дзеля таго, што туды, гдзе дзьве сабакі грызуцца, трэцьцяй ня варта лезьці... Ізноў-жа мая хата з краю, я нічога ня знаю... А каб мяне тутака ня было!.. Ня мушу ж я жыда пільнаваць!..

І яшчэ падумаў сабе: „Ну, Піліпка, цяпер твой час прыдзе ў Новай Каменцы"!..

V.

Доўгі час абое—і бедны жыд, і чорт— ляжалі на гаці зусім бяз руху. Месяц ужо пачаў чырванець, заходзіць і павіс над лесам, нібы чакаў толькі, што будзе далей... У вёсцы крыкнуў хрыплы певень і брахнуў са два разы сабака, якому, мусіць, прысьніўся дрэнны сон. Але ні другія пятухі, ні сабакі не адклікнуліся, — мусіць, было яшчэ далека да сьвету.

Млынар зьмерз і пачаў ужо думаць, што гэта яму прысьнілася, тым балей, што на гаці зусім пацямнела і нельга было разабраць, што там чарнее пасярэдзіне. Але, калі з вёскі даляцеў адзінокі крык пятуха, у кучцы нешта зашастала. Янкель падняў галаву ў ярмолцы, потым агледзіўся, падняўся і ціханька, па-жураўлінаму, высока паднімаючы худыя ногі ў адных панчохах, спрабаваў высьлізнуцца.

— Эй, эй! прытрымай яго, а то яшчэ ўцячэ, — трохі ня крыкнуў спалохаўшыся млынар, але ўбачыў, што чорт ужо схапіў шынкара за доўгую палу.

— Пачакай,—кажа, — яшчэ рана... Бачыш ты, які прыткі!... Я не пасьпеў яшчэ адпачыць, а ты ўжо прыгатаваўся далей. Табе добра, а як мне цягнуць цябе, такога здаравеннага! Трохі ня здох.

— Ну, — сказаў жыд, стараючыся вызваліць палу, — адпачывайце сабе на здароўе, а я ўжо да свае карчмы і пехатою дацягнуся.

Чорт аж ускочыў.

— Што-ж такое? Што, я табе ў балаголы наняўся, ці што, вазіць цябе з шабасу да хаты, сабачы сын? Ты яшчэ жартуеш...

— Якія могуць быць жарты, — адказаў хітры Янкель, прыкідываючыся, што не зразумеў, чаго хоча ад яго чорт. Я вам вельмі ўдзячны за тое, што вы мяне прынясьлі сюды, а адсюль я ўжо і сам дайду. Гэта, навет, зусім недалёка. На што вы маеце непакоіць сябе?

Чорт аж падскочыў са злосьці. Ен неяк затрапятаўся на адным мейсцы, як курыца, калі ёй адрэжуць галаву, адразу зьбіў Янкеля крылом, а сам пачаў дыхаць, як кавалёў мех.

— Вось так! — падумаў сабэ млынар. Хоць яно, можа быць, і грэх хваліць чорта, але гэтага я ўсё-ж такі пахвалю, — гэты, напэўна, ужо свайго ня пусьціць.

Янкель, прысеўшы пачаў на ўвесь голас крычаць. Тутака ўжо і чорт нічога ня мог зрабіць: вядома, што пакуль трымаецца ў жыда душа, яму нічым не заткнеш горла, — усё будзе галасіць. „Але, які ў тым толк? — падумаў млынар, аглядаючыся на пусты млын. Падсыпка цяпер гуляе сабе з дзяўчатамі, а мо' і ляжыць дзе-небудзь п'яны пад плотам".

У адказ на жаласьлівы плач беднага Янкеля толькі сонная жаба, квакнула ў балоце, ды бугай праснуўся ў чароце і бухнуў разы два, як у пустую бочку: бу—у, бу—у!... Месяц, быццам пераканаўшыся, што з жыдом справа скончана, зусім схаваўся за лес, і на млын, на гаць, на раку пала цемната, а над вірам закурыўся бэлы туман.

Чорт нядбала замахаў крыльлямі, потым ізноў лег, залажыўшы за галаву рукі і засьмяяўся.

выбары ў Нарвэгіі далі яўную перавагу — дэмакратычным і сацыялістычным партыям над правымі і буржуазнымі. Дакладных лічбаў галасоў, пададзеных за розныя партыі, тэлеграмы яшчэ не далі. Але ведама ўжо, што найбольшыя лічбы здабылі — людовая партыя і сацыял-дэмакратыя. Узмацавалася значна лібэральная буржуазія — коштам партыяў рэакцыйнай правіцы, якая пацярпела страшэннае паражэньне.

Дадаткавыя весткі аб складзе нарвэскага парляманту.

Паводле апошніх аблічэньняў — склад парляманту Нарвэгіі мае быць такі: Кансэрватары і лібэралы (буйнейшая буржуазія) маюць 33 мандаты, страціўшы ўсяго 22 мандаты, сялянская партыя — 25 мандатаў, здабыўшы 3 новых, работніцкая партыя мае 56 пасалоў, здабыўшы 24 новых мандатаў, камуністы здабылі 3 мандаты. З гэтых лічбаў — ясна, якую трывалую большасьць—работніцка сялянскую мае новы нарвэскі Сойм.

Агульная забастоўка гарнякоў у Гішпаніі.

Шмат дзе ідуць цяпер забастоўкі вуглякопаў і наагул гарнякоў. Чаму? — Таму, што з лёгкай рукі англійскіх вугальных каралёў ды князькоў, пабіўшых—з дапамогай з боку кансэрватыўнага ўраду — англійскіх вуглякопаў у іх геройчнай барацьбе ў прошлым годзе, наагул распачалася зьніжка платы работнікам у гэтай галіне прамысловасьці. Бо-ж—англійскія вугальныя прамыслоўцы, жадаючы адваяваць сабе назад свае даваеннае становішча на сусьветным вугальным рынку, значна скінулі цэны на вугальле—ведама-ж, — коштам работніцкіх платаў. Перамога англійскіх прамыслоўцаў адбілася сумным для работнікаў рэхам — па ўсяму сьвету. Усюды прамыслоўцы пачалі таксама зьніжаць плату. Але гэта ўсьцяж ды ўсюды выклікала выбух клясовае барацьбы — бо-ж работнікі бяз бою здавацца зусім не жадалі. Дык сьпярша забастоўкі мелі характар абаронны проці наступу працадаўцаў; пасьля — як дзе — пачаліся забастоўкі актыўнага характару—наступленьня работнікаў на капіталістаў—дамаганьні павялічэньня платы. Навет у рэакцыйнай Гішпаніі, дзе шалее тэрорыстычная дыктатура ген. Дэ-Рывэры, работнікі распачалі барацьбу за лепшую плату. Перагаворы з прамыслоўцамі сарваны, і абвешчана генаральная забастоўка.

Заварушэньні ў Афрыцы.

З Касаблянка даносяць пра выбух паўстаньня сярод паадзінокіх афрыканскіх пляменьняў у паўдзённым Марокку.

Таксама ў партугальскім Мозамбіку разгарэлася паўстаньне проці партугальцаў.

Міжнародны камітэт вывучэньня фашызму.

З Лёзанны паведамляюць аб паўстаньні там Міжнароднага Камітэту вывучэньня фашызму. Камітэт мае за заданьне вывучыць, якія элемэнты італьянскага фашызму можна застасаваць і ў іншых краёх. (Сярод сяброў рады камітэту фашыстаўскай акадэміі красуюцца імёны: Андрэадэс (Грэцыя), Палонеску (Румынія), Тэлэкі (Вэнгрыя), Фаўгнэр (Нарвэгія) і пан граф Дзедушыцкі.

Адным словам, сабраліся спэцы польскага, румынскага, вэнгэрскага як інш. фашыстаўскіх урадаў для атрыманьня вышэйшай адукацыі ад італьянскіх калег у спосабах дасканальнейшага паняволеньня працоўных мас.

Урэшце Мусоліні не згадзіўся.

Згодна апошніх вестак з прэсы, фашысты не згадзіліся на ўтварэньне Папскага Гаспадарства.

Навагрaдзкія нарады.

У Навагрaдку, як у вялікай справаздачы, паведамляе „Слово", адбыліся дзьве сымптоматычныя нарады навагрaдзкіх абшарнікаў. Гэтыя нарады цікавы з боку таго сьвятла, якое яны кідаюць на сучасныя сацыяльна-палітычныя адносіны ў нашым краю. Дзеля гэтага і зьвяртаем на іх увагу нашых чытачоў. На першай з гэтых нарад сабраліся дэлегаты павятовых аддзелаў Крэсавага Саюзу Абшарнікаў і пастанавілі ўтварыць Раду Крэсавага Саюзу Абшарнікаў Навагрaдзкага Ваяводзтва **з паўнамоцтвамі ў справах калектыўных умоў з работнікамі ў справах падатковых і кантракту з ваяводзкімі ўладамі.** Галоўным заданьнем гэтай Рады, зьяўляецца, паводлуг „Słowa", рэпрэзэнтацыя абшарніцтва і сувязь з ваяводзкай адміністрацыяй і ўладамі. На гэтым карэспандэнт „Słowa" спыняе свае інфармацыі адносна гэтай нарады.

Куды цікавейшай аднак была і другая нарада Навагрaдзкіх абшарнікаў, на якой былі прысутны: п. ваявода Бэчковіч і староста Грыневскі. У сваей прамове п. Бэчковіч заявіў, што ён у сваей працы **лічыць на супрацоўніцтва з абшарніцтвам.** Між абшарніцтвам і ваяводзкімі ўладамі не павінна быць адгэтуль ніякіх непаразуменьняў, а наадварот, цесная гарманічная споўпраца.

У адказ на гэта выступіў нейкі панок. „Пасьля прамоваў і маланак—кажа „Słowo",— кіданых ім, гарызонт адносін між абшарнікамі і адміністрацыяй праясьніўся". Крыху ніжэй мы давядываемся, якім гэта чынам „заясьнела вясёлка згоды і гармоніі". Вось-жа гэтаму панку (навет не тытулёванаму) адказваў староста Грыневскі. „Ен сам (перадае прамову „Słowa" Рэд.), як паходзячы з абшарніцкіх кругоў, дасканальна разумее іх імкненьні і хацеў-бы найцясьней з ім супрацоўнічаць". Непаразуменьні лічыць за зусім вычарпаныя і выказвае жаданьне, кажа далей „Słowo", згоднага сужыцьця з абшарніцтвам. Пан староста, уважае, што, магчыма, нехта можа цяпер і скептычна аднясьціся да яго запэўненьняў, дык кажа, каб на будучыню ня судзілі яго паводжаньня толькі па словах, а і па чынах? Не абмінулі таксама спраў калектыўных умоў аб варунках працы, падаткаў і г. д., пры гэтым пан ваявода заявіў, што разгледзіць шэраг парушаных спраў і пастараецца ўхіліць недастаткі і навет шкадлівыя бакі, (пэўна-ж для абшарнікаў). Да гэткага абразка сацыяльна-палітычных адносінаў камэнтары лішнія.

Да ведама усіх дэклярантаў, склаўшых у 1926 г. дэклярацыі на урадовыя беларускія школы.

Як толькі будзе пададзена афіцыяльнае паведамленьне школьнага Куратара (ў гміне) аб адмове адчыніць урадовую беларускую школу, дэкляранты, якія складалі ў 1926 г. дэклярацыі на адчыненьне ўрадовай беларускай школы, мусяць зараз-жа, не пазьней як ў працягу 14 дзён ад дня паведамленьня, злажыць жалабу Міністру Асьветы ў Варшаву, папольску, паводле прыкладзенай формы, а ў Галоўную Управу пераслаць копію гэтае жалабы. Жалаба да Міністра мусіць быць падпісана дэклярантамі. Подпісь сьвярджаць ня трэба.

Do Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Obywatele wsi . . . . gminy . . . . powiatu . . . .

ZAŻALENIE.

Korzystając z prawa, przysługującego nam na podstawie § 12 Rozporządzenia wykonawczego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 7.I-1925 r. do Ustawy Językowej Szkolnej z dnia 31.VII-1924 r. niniejszym zanosimy Panu Ministrowi zażalenie co do decyzji p. Kuratora Okręgu Szkolnego . . . . od dnia . . . . Nr . . . . w sprawie języka nauczania we wsi . . . . gminy . . . . pow. . . . .

Według ogłoszenia, po badaniu p. Inspektora Szkolnego powiatu . . . . . . złożonych w swoim czasie deklaracji szkolnych na . . . . dzieci, uznano za ważne deklaracji na . . . . dzieci, resztę unieważniono, jakoby z tego powodu (указаць, на які лік дзяцей Куратар уняважніў дэклярацый і прычыны ўняважненьня). Unieważnienie to liczymy za nieprawne (указаць прычыны, дзеля якіх лічыце ўневажненьне незаконным).

Na podstawie powyższego prosimy Pana Ministra otworzyć szkołę rządową w bieżącym roku szkolnym we wsi . . . . gminy . . . . powiatu . . . . z językiem wykładowym ojczystym — białoruskim.

Dnia.................................. 1927 r. (Подпісы).

Маральны развал у фашыстаўскай Літве.

Якая страшэнная маральна раскладаючая народ і грамадзянства зараза плыве ў край з цэнтраў насаджанага англійцамі ў Літве фафашызму, кажуць апошнія крокі літоўскага ўраду — у зьвязку з ліквідацыяй паўстаньня ў Таўрогах. Паўстаньне, як ведама, падрыхтоўвалася па ўсяму краю, дык вось урад — „прафэсара" Вальдэмараса, побач з страшэннымі рэпрэсіямі ды гвалтамі адносна апазіцыі, выдаў агідную адозву да ўсяго насяленьня, у якой заклікае ўвесь народ — данасіць на ўсіх, хто меўся прымаць учасьце у праектаваным паўстаньні, хто меў быць павадырамі, хто запраўды бунтаваў у Таўрогах і т. д. За гэта ўрад вызначыў значныя грашовыя нагароды, робячы гэткім чынам людзей юдамі за грошы... Як можна было прадбачыць, пасыпаліся масавыя даносы рознай дрэні на цалком спакойных людзей, чыненыя з за асабістых парахункаў дый — у надзеі „зарабіць на палітыцы"... Дый пачаліся, асабліва ў ваколіцы Таўрогаў, ізноў бесканечныя вобыскі, арышты, катаваньні... Так няпраўны, пабудаваны на частым гвалце — проці волі, розуму ды сумленьня ўсяго народу — дыктатарскі лад у краі — далей можа ўтрымацца толькі шляхам маральнай атруты ўсяго насяленьня дый далейшых бязупынных гвалтаў...

Сэнсацыйныя арышты ў Латвіі.

З Рыгі даносяць, што латвійскія ўлады арыштавалі 35 чыгуншчыкаў і пагранічнікаў—па падазрэньню ў шпіёнстве на карысьць Радаў.

Збліжэньне Японіі, Нямеччыны і СССР?

Японская прэса з вялікім зацікаўленьнем абгаварвае справу паездкі японскага фінансіста Кунары ў Маскву, дзе ён павінен будзе спаткацца з графам Гото. Мэтай гэтых паездак некаторыя газэты лічаць збліжэньне Японіі, СССР і Германіі, што павінна вывесьці Японію з нявыгаднага палажэньня пасьля знамянітай „Канфэрэнцыі Трох".

Аднак, Японскі ўрад запярэчвае гэтым дапушчэньням, заяўляючы, што Кунара мае толькі дасьледзіць эканамічнае палажэньне СССР перад пачаткам перагавораў аб заключэньні савецка-японскага таргавага дагавору, а паездка Гото носіць прыватны характар.

Наша хроніка.

Спэктакль-вечарына. У гэтую суботу 29-га кастрычніка 1927 г. у памешканьні Галоўнай Управы Т-ва Белар. Школы (вул. Сьв. Ганны 2—3) будзе зроблена вечарына Тэатральнай Сэкцыяй Новасьвецкага Гуртка Т-ва Бел. Шк. На сцэне будзе пастаўлена адна-актовая камэдыя: „Яе трэба паказаць доктару"—пераклад з расейскага, гдзе прымуць чынны ўдзел: А. Мітрафанаў, Л. Леванава, Н. Рэшатавічанка і А. Іваноўскі. Пасьля сцэны дэвэртысмэнт і скокі пад духавы аркестр да 3 гадз. ночы.

„За" і „проці". „Słowo" зусім скасавала ў сябе, пачынаючы ад 23-га кастрычніка, рубрыку „Сойм і Урад" і замяніла рубрыкай „За і проці". Вельмі цікавая і характэрная матывіроўка гэтага сымвалічнага для нашых адносін учынку „Słowa". Вось яна: „Традыцыйны гэта назоў з часоў, калі кожны староста, ваявода, міністар з прагавітаесьцю ўчытываўся ў рэха соймавых кулуараў. Часы гэтыя прайшлі: сёньня можна было-б напісаць „Урад і Сойм". Дык карыстаемся з магчымасьці, каб зьмяніць назоў рубрыкі на „За і проці".

Рубрыку гэту прызначае „Słowa" проста на выпрацоўку „За" і фармаваньня „Проці" ў поглядах сваіх чытачоў на зьявішчы ўнутранай палітыкі.

„Праваслаўная Беларусь". Ад нядаўна пачала ў Вільні выходзіць часопісь пад назовам „Праваслаўная Беларусь". Часопісь мае выразны характар перадвыбарнага органу. Заклікі да арганізацыі праваслаўных, імкненьне да ўтварэньня асобнай партыі праваслаўных беларусаў і г. д.

Цікава, да чаго гэта дойдзе. Якая гэта ўжо па ліку будзе буржуазная партыя? Ах, як усе ласыя на гэтыя мандаты? Проста хочуць разарваць беларускі народ на часткі. Ці не даволі яго ўжо й так рвуць?

Сталі вельмі набожнымі. Орган Ярэміча і Рагулі „Сялянская Ніва", відаць, ня маючы нічога, што злучвала-б яе з народам, пачала заклікаць народ і страшыць богам. Вось, што значыць быць пад загадам хадэцыі!

Але, здаецца, паночкі, ніякі божа вам не паможа!

Канфэрэнцыя прыхільнікаў „Беларускага Дня". На аўторак, 25 кастрычніка, вызначана нарада прыхільнікаў „Беларускага Дня". Як ходзяць чуткі, гэта ня ёсьць нарада, а зьезд для залажэньня новай перадвыбарнай партыі полёнофілаў.

Ай-ей-ей! І яны таксама...

— Крычы, колькі хочаш. У млыне пуста.

— А вы скуль ведаеце? — агрызнуўся жыд і пачаў галасіць, зьвяртаючыся ўжо проста да млынара:

— Пане млынар, ой пане млынар! Сярэбраны, залаты, брыльлянтавы! Будзьце ласкавы, выйдзеце сюды на адну, самую кароценькую хвілінку і скажэце тры словы, тры самых маленечкіх словы. Я вам за гэта дараваў-бы палову даўга.

— Увесь будзе мой! — нешта шапнула ў галаве млынара.

Жыд пакінуў крычаць, апусьціўшы галаву горка заплакаў.

Прайшло яшчэ трохі часу. Месяц зусім ужо зышоў з неба і апошнія водбліскі патухалі на самых высокіх дрэвах. Усё на зямле і на небе, здавалася, заснула моцным сном, нідзе ня чутно было ніводнага гуку, толькі жыд ціха плакаў і прычытаў:

— Ой, мая Сурка, ой, мае дзеткі, мае бедныя дзеткі!...

Чорт трохі адсапаўся і сеў, усё яшчэ згорбіўшыся, на гаці. Над гацьцю, хаця яшчэ і было цёмна, млынар выразна ўбачыў пару рагоў, як у маладога цяляці, каторыя так і абрысаваліся ў белым тумане, што падымаўся з віру.

— Зусім, як наш! — падумаў млынар і пачуў сябе так дрэнна, як-бы праглынуўшы нешта вельмі халоднае.

Цяпер ён заўважыў, што жыд штурхае локцем чорта.

— Чаго ты штурхаешся?—спытаўся той.

— Ціха! Я што вам хачу сказаць...

— Што?

— Скажэце вы мне зьлітуйцеся, што гэта ў вас за мода — хапаць абавязкава беднага жыда... Чаму вы ня возьмеце сабе харошага гоя. Вось тутака недалёка жыве харошы млынар.

Чорт цяжка ўздыхнуў. Можа, і яму зрабілася сумна каля пустога млына над вірам, толькі ён пусьціўся з жыдом у гутарку. Падняўшы з галавы ярмолку, з-пад каторай віселі доўгія пэйсы,—ён капцюрамі так моцна заскроб у галаве, як самы зьлюшчы кот скрабе па дошцы, калі ўцячэ ад яго мыш — і сказаў потым:

— Эх, Янкель, не разумееш ты нашае справы! Да іх я не магу і зблізіцца.

— Ну! І чаму тут доўга падходзіць, што за вялікая хітрасьць? Я сам ведаю, як вы мяне адразу хапнулі, што я, навет, ня здолеў і крыкнуць.

Чорт вясёла засьмяяўся, так што навет спалохаў нейкую начную птушку на балоце і адказаў:

— Што праўда, то праўда: вас хапаць лёгка... А ведаеш дзеля чаго?

— Ну—у?

— Дзеля таго, што і вы самы добра хапаеце. Я табе скажу, што другога такога грэшнага народу, як вы, жыды, няма і на сьвеце.

— Ой-вай, дзіўна! А якога ж гэта ў нас грэх?

— А вось паслухай...

— Тутака чорт павярнуўся да жыда і пачаў лічыць па пальцах.

— Дзярэце з людзей працэнты—раз;

— Раз, — паўтарыў Янкель, таксама загібаючы палец.

— Людзкім потам-крывёю корміцеся — два!

— Два!

— Спайваеце людзей водкаю—тры!

— Тры.

— Ды яшчэ гарэлку разбаўляеце вадою—чатыры!

— Ну, няхай сабе чатыры. А яшчэ?

— Мала табе гэтага, ці што? Ай, Янкель, Янкель!

— Ну, я не кажу, што гэтага мала, а я толькі кажу, што вы ня ведаеце сваёй уласнай справы. Вы думаеце, млынар не бярэ працэнты; вы думаеце, што млынар ня корміцца людзкім потам і крывёю?..

— Ну, не брашы на млынара. Ен чалавек хрышчоны! А хрышчоны чалавек павінен шкадаваць ня толькі сваіх, а ўсіх людзей, навет і вас жыдоў. Не, Янкель, трудна да хрышчонага падысьці.

— Ой-вай, якога гэта абмылка? — крыкнуў—жыд вясёла. Ну, дык я вам вось што буду гаварыць.

Ен ускочыў, чорт таксама падняўся, і абодва стаялі адзін супроць другога.

Жыд нешта шапнуў, паказаўшы цераз сьпіну на явары, і загнуўшы палец, паказаў яго чорту:

— Раз!

— Брэшаш, гэта ня можа быць! — сказаў чорт, трохі навет спалохаўшыся, і сам зірнуў на явары, дзе прытаіўся Піліп.

— Пхе! я ляпей ведаю. А вы пачакайце.

Ён ізноў пашаптаў і сказаў:

— Два! А гэта вось, — і ён яшчэ раз зашаптаў чорту на вуха,—будзе тры, як самы чэсны жыд!...

Чорт паківаў галавою і прагаварыў з розмыслам:

— Ня можа быць.

— Давайце пойдзем у заклад. Калі мая праўда, то вы праз год адпусьціце мяне цэлага і яшчэ зьвернеце мне страты...

— Ха! Я згаджаюся. Вось гэта была-б штука, дык штука. Тагды я-б ужо ня даў маху...

— Ну, я вам кажу, вы зробіце добры гешэфт!...

У гэты час у вёсцы крыкнуў той самы пятух, і хаця крык яго быў такі самы сонны і на яго зноў ніхто нідзе не адклікнуўся сярод ціхай ночы, але Хапун устрапянуўся.

— Э! Ты мне тут усё байкі апавядаеш, а я і вушы разьвесіў. Лепш мець сініцу ў руках, чымся жураўля ў небе. Зьбірайся.

Ён махнуў крыльлямі, падняўся сажані са дзьве над гацьцю і зноў каршуном кінуўся на беднага Янкеля, запусьціўшы свае капцюры ў сьпіну яго лапсардака і зьбіраючыся ляцець...

Ох і жаласьліва-ж крычаў стары Янкель, працягваючы рукі туды, дзе за ракой у вёсцы стаяла яго карчма, і называючы па імёнам жонку і дзяцей:

— Ой, мая Сурка, Шлёмка, Італэ, Моўша! Ой! пане млынар, пане млынар, будзьце ласкавы, заступецеся, скажэце тры словы! Я-ж вас бачу, вось вы стаіцё тут пад яварам. Пашкадуйце беднага жыда, жыд таксама мае жывую душу.

Вельмі жаласьліва прычытаў бедны Янкель! У млынара быццам нехта рукою схапіў за сэрца і сьціснуў у жмені. А чорт нібы нечага чакаў,—усё махаў крыльлямі, як малады ястраб, ня ўмеючы лятаць і ціха-ціха махаў Янкелем над гацьцю...

„Вось подлы чарцюга,—падумаў сам сабе млынар, хаваючыся далей за явар,—толькі мучыць беднага жыда! А там, глядзі, і пятухі яшчэ запяюць"...

Як толькі ён гэта падумаў, як чорт зарагатаў на ўсю раку і адразу падняўся ўверх... Млынар задраў галаву, але праз мінуту чорт выдаваўся ўжо ня большым за варону, потым вераб'я, потым мітнуў, як муха, як камарык... і зьнік.

А на млынара цяпер напаў запраўдны страх: задрыжалі калені, застукалі зубы, валасы на галаве сталі, і ўжо ён сам не памятае добра, што далей было з ім...

(Далей будзе).

Чуткі. Ходзяць чуткі, што для выбараў арганізуецца нейкая новая „сацыялістычная" партыя, што ўжо нібы адбылося адно паседжаньне ініцыятараў яе і мае адбыцца гэтымі днямі новае, якое будзе насіць храктар уставовы.

Пабачым, што з гэтага ўсяго выйдзе. Судзячы на асобах учасьнікаў, находзячых з самых неспадзявана — розных ранейшых угрупаваньняў, можна прадбачыць наперод няўдачу новае „партыі".

А апэтыты на мандаты — ўва ўсіх неблагія!

На дапамогу захопленых паводкай. Ад Асіпоўскага гуртка Т-ва Беларускае Школы атрымана 20 зл. 63 гр. для пацярпеўшых ад паводкі на Украіне. Грошы пераесланы па назначэньню.

Папраўка. У папярэднім № „Нашай Працы" абмылкова напісана, што кодэкцыя Сойму канчаецца 28 кастрычніка. Запраўды гэтым днём лічыцца 30 лістапада г. г.

СПРАСТАВАНЬНЕ. У № 7 нашае газэты „Наша Праца" ад 22.-X. 1927 г. у аддзеле хронікі ў заметцы „Лекцыя аб радыё" памылкова ўказана, што працяг гэтае лекцыі будзе 29-га кастрычніка. На самым дзеле лекцыя гэтая 29.-X. 1927 году чытацца ня будзе.

Рэдакцыя.

КАРЭСПАНДЭНЦЫІ.

Карэспандэнцыя з Вялейкі.

Цяжка жывецца ў наш час працоўнаму чалавеку: плата за працу зусім малая, працуй цяжка дні і ночы ды яшчэ і пагарду цярпі. Ня раз чытаеш у газэце, што там, то сям работнікі дабіваюцца чаго кольвек, часам і платы большай, бо разам усе змагаюцца, адзін аднаго падтрымліваюць. А у нас у Вялейцы? Слухайце браты.

З сакавіка месяца да жніўня сёлетняга году Віленская фірма, Бараноўскі і камп. арандавала лесапілку, гдзе пілавалі дошкі ды адпраўлялі ў Англію. Працавала на лесапільні душ 30. У жніўні месяцы фірма скончыла работу, але перад канцом за два тыдні адміністрацыя не паведаміла рабочых аб прыканчэньні работы. Усе рабочыя падалі жалабу ў Віленскі інспэктар працы, у якой дамагаліся адшкадаваньня. Інспэктар працы адказаў, што дамаганьне рабочых слушнае ды на другую просьбу зьвярнуўся да ўласьніка фірмы, каб палюбоўна ўладзіць справу з работнікамі. Тут-та завярушылася адміністрацыя: начала нагаварваць паадзіночку работнікаў, каб адказаліся ад сваіх дамаганьняў і падпісалі квіткі. Дык восьжа ўласьнік фірмы даў інспэктару працы пасьведчаньні рабочых, якія, нікому ня кажучы, падпісалі падсунутыя адміністрацыяй квіткі. Нат нашліся двох Н. Шішка і Сьцяпан Бэкіш, якія падпісалі засьведчаньне нібы усе рабочыя, як ёсьць, былі апавешчаны за два тыдні нaперад аб прыканчэньні працы. Няма ведама, ці гэта зрабілі, дзякуючы свaей нясьведамасьці-цемнаце ці мо' ім перапала што-колечы ў кішаню. Цікава будзе тут адзначыць роль работніка Адама Шэшкі, які ўперад быў „przedstawicielem związku robotników rolnych" на Вялейскі пав. ад партыі ППС ды нібы бараніў інтарэсы парабкаў. Будучы больш азнаёмлены парадзіў, як трэба рабіць, а пасьля сам падпісаў угоду, ды хвост у хвораст—абараніў коштам другіх сам сябе.

Вось-жа браты ўва ўсім вінавата наша несьвядомасьць і неарганізованасьць. Пан Бог высока, пан Інспэктар працы гдзесьці далёка, а ты гаротнік-працаўнік ад веку цярпеў—цярпі і далей.

Сярмяжнік.

Ганьба клімаўскай моладзі.

(Вёска Клімавічы, Старавейскае гм., Слонімскага пав.).

У той час, калі моладзь павінна быць наперадзе ўсякіх добрых пачынаньняў, калі павінна быць добрым прыкладам для падросткаў і наагул павінна працаваць на культурна-нацыянальным полі—дзеля здабыцьця сабе агульна-людзкіх правоў і каб разьвеяць тую цемру, якая цэлыя стагодзьдзі вісіць над нашаю забітаю вескаю—, яна займаецца зусім іншым, непатрэбным, паніжаючы гонар чалавека. У той час, калі ў некаторых весках моладзь зварухнулася, узялася за працу, есьць такія вескі, якія жывуць у цемры і несьвядомасьці. Прыдзе сьвята, прысьвятак, нап'юцца гэтае праклятае атруты-гарэлкі, а потым пачынаюцца сваркі і бойкі. Паразьбіваюць адзін аднаму лабы, паражуцца нажамі, а далей вядома — суд і турма. Вось на гэтае толькі цяпер і здольны хлапцы з вёскі Клімавічы.

Было сьвята Багач 21/IX 27 г. Хлапцы ўсе пашлі ў м. Галынку дый папіліся, як бараны. Вакула Зелянка і Грэцкі, йдучы да хаты, счапіліся біцца. Зелянка да паўсьмерці зьбіў Грэцкага і парэзаў у дадатак нажом. Вось вам прыклад працы хлапцоў в. Клімавіч. А вось і другі: калі з тае-ж вёскі некалькі дзяўчат пайшлі ў м. Дзярэчын на спэктакль, які ладзіў Вастраўскі Гурток Т-ва Бел. Шк. і ў хоры пялі беларускія песьні—дапамагалі нам у нашай культурнай працы, дык хлапцы пачалі іх за гэта лаяць, сьмяяцца і абзываць рознымі словамі, як быццам гэныя дзяўчаткі зрабілі вялікі праступак. Вялікая чэсьць, гонар будзе клімаўскім дзяўчаткам Марылі і Антолі Юшкавым, Ганне Захарчук і яшчэ адной, прозьвішча якое ня помню. Вы, дарагія дзяўчаткі, памагайце і надалей у нашай працы, памагайце нам класьці фундамэнт для роднае Беларускае Культуры, і імены вашы будуць добрым прыкладам для падрастаючае моладзі, а вам, хлапцы, ганьба ад усяго беларускага народу і ад нас за вашыя дурныя ўчынкі, бо вы зьяўляецеся ворагамі роднае культуры і свайго адраджэньня. Ганьба Вам! Пара апомніцца, пара дружнаю працаю змыць з сябе гэтую брудную пляму і прыраўнацца да людзей і стаць людзьмі.

„Хлапец".

Працоўныя Беларусы на сваіх пазіцыях.

(Масаляны, Горадзенскага павету).

Нашы працоўныя Беларусы моцна, цесным фронтам сталі пры выбарах у гміную раду, і ўзялі верх: удалася найбольш правясьці сяброў у гміную раду, што панам надта не спадабалася. Цяпер, калі прышлі выбары войта, нашы барацьбіты яшчэ цясьней сталі ў свой працоўны фронт і выбралі сьвядомага барацьбіта — беларуса Янку Янчэўскага. Але-ж п. староста Горадзенскага павету не зацьвярдзіў яго. Чаму? Якая падстава? Калісь быў суд Янчэўскага за тое, што нібы вырубаў пояўзіну у панскім лесе; суд Янчэўскага апраўдаў, але гэта старасьце — якраз падстава для незацьверджаньня.

Цяпер зноў выбралі беларуса — Рыжка, за якім жадных заметак няма. Зноў не зацьвярдзіў. На трэйція выбары маніцца сам прыехаць — або проста — назначыць войта бяз усякіх выбараў, пэўна-ж, паляка-асадніка.

Нашым радным прыходзіцца выйсьці з складу рады, бо яны жаднага голасу і права ня маюць. Пабачым, што будзе далей!

„Глухі".

Праца нашага Гуртка.

Селецкім Гуртком Т-ва Беларускай Школы 16 кастрычніка ў вёсцы Сялец згуляны спэктакль-вечарына. Пастаўлены былі п'есы, „Ня розумам сьцяміў, а сэрцам", „Суд", Гаварыліся вершы: „Ужо ліпс", „Пан над панамі" і інш. Усе артысты гулялі добра і трымалі сябе на адпаведнай вышыні. Людзей было паўнюткая хата; а апрача маладых, былі старыя, мужчыны і жанчыны, а таксама шмат было з чужых вёсак. Зрабіла ўвагу вечарыне мяйсцовая інтэлігенцыя, якая прыйшла, у ліку каля дзесяці асоб. Хоць на пачатак трохі прыпазьнілася, але была на скоках і асталася здаволеная беларускай забавай.

Вясковая ўрачыстасьць.

(В. Масаляны, Горадзенскага павету).

9 кастрычніка с. г. у нас фэст. У гэты дзень бывае збор народу.

У прошлыя гады, калі ў нас ня было Т-ва Беларускай Школы, наша моладзь рабіла забавы там, дзе можна напіцца гарэлкі. Там адзін аднаму паб'е галаву, або каму вокны павібіваюць; усё гэта рабілася таму, што наша моладзь была цёмная. У сёлетнім годзе ў нас існуе Гурток Т-ва Беларускай Школы, які яшчэ да гэтага не працаваў, бо былі рознага роду перашкоды. Пасьля ліквідацыі „Грамады", наша моладзь вельмі напалохана рознымі арыштамі. У часе фэсту наш Гурток Т-ва ладзіў спэктакль; ставілі: „Апошняе спатканьне" і „Суд"— У. Галубка. Памяшчэньне было перапоўнена натоўпам з розных вёсак, навет усе не зьмясьціліся. І наша моладзь ужо даўнейшай „забавы" не рабіла: усе, як адзін, былі на спэктаклі. Што была за радасьць, калі мы са сцэны пачулі нашу родную, дарагую мову, пакрываную громам воплескаў. Ніколі я не спадзяваўся, што нашы артысты і артысткі могуць так хораша гуляць на сцэне! У канцы кожнага акту разносіўся гром воплескаў з клічам: „Няхай жыве беларуская мова"!

Найлепей свае ролі згулялі Вольга Сак— у ролі Наталкі, Ганна Саланевіч — у ролі Альжбеты, Аляксандар Саланевіч — у ролі Дзіўнага. У „Судзе" найлепей згулялі — Міхась Садаўнічы—у ролі Авечкі, Ю. Галубовіч—у ролі пісара, В. Сак—у ролі Магжаты.

Нашы жыхары пасылаюць шчыры „дзякуй" за тое, што так добра гулялі, што расьсяваюць асьвету сярод нашага народу і беларускую мову. Вельмі дзякуюць старыя і жанчыны; просяць, каб як хутчей ізноў ладзілі спэктакль.

Шчыры дзякуй Масалянскаму Гуртку Т-ва Беларускай Школы! Няхай яго прыкладам ідуць усе нашы сыны дарагой Бацькаўшчыны!

„Глухі".

З Т-ва Бел. Школы.

Да ведама ўсіх, жадаючых уступіць у сябры Т-ва Беларускае Школы.

Гэтым Галоўная Управа даводзіць да ведама ўсіх, жадаючых уступіць у сябры Т-ва, што ў заяве аб прыйме ў сябры ў рубрыцы „ўвага" трэба абавязкова ўказываць гады ўноў-уступаючых сяброў, а таксама азначыць адрэс іх. Уласнаручныя подпісы, як і раней, павінны заўсёды быць на гэтай заяве. Сябрамі Т-ва могуць быць толькі поўналетнія (21 год).

Галоўная Управа.

Уняважненьне білетаў.

Галоўная Управа Т-ва Белар. Школы гэтым даводзіць да ведама, што білеты № 4008 на імя Уладзімера Дэшка, № 4011 на імя Язэпа Лукашака, № 4014 на імя Кастуся Сідаровіча з Беласточчыны і № 3.87 на імя Сымона Варонкі,—уневажняюцца.

Памажэце школьнікам!

Матарыяльны стан нашых гімназіяў (Віленскае, Радашкаўскае, Клецкае і Навагрудзкае) заўсёды быў вельмі цяжкі. Утрымліваліся яны ахвярнасьцяй нашага вучыцельства, соймавага прадстаўніцтва і наагул усяго беларускага грамадзянства. Штогоднае павялічэньне ліку вучняў, якія набіраюцца пераважна з вясковае беднаты, выклікала патрэбу новых сродкаў на іх утрыманьне. Узрост-жа дарагоўлі ставіў і ў сучасны мамэнт ставіць гімназіі—з за нястачы матарыяльных сродкаў—перад небясьпекай выдаленьня часткі вучняў са школы або зачыненьня існуючых пры гімназіях інтэрнатаў. Такое становішча прымушае Галоўную Управу Т-ва Бел. Школы зьвярнуцца да ўсяго беларускага грамадзянства з заклікам падтрымаць сваімі ахвярамі родныя гімназіі, гэтыя адзіныя ў нас вогнішчы культуры. Новы школьны год, ня гледзячы на ўсе перашкоды з боку ўлады адносна да пэдагагічнага пэрсаналу, пачаўся ўсюды нармальнай, напружанай працай, пры перапоўненых клясах, амаль ня выключна з вясковай моладзі. Ня дайце спыніцца гэтай працы!

Помач пажадана арганізаваная. Ахвяры зьбірайце ў гуртках, павятовых аддзелах, акружных Управах Т-ва Бел. Школы. Ладзьце вечарыны, спэктаклі, заснoўвайце стыпэндыі пры Акружных Управах на карысьць незаможных вучняў. Зьбірайце збожжам, грашыма.

Усе ахвяры накіроўвайце на імя Галоўнае Управы Т-ва Бел. Школы (Вільня, вул. Сьв. Анны № 2).

Галоўная Управа Т-ва Бел. Школы.

З Радавае Беларусі.

Унівэрсытэцкі гарадок.

Пры Народным Камісарыяце Асьветы БССР утворана спэцыяльная будаўнічая камісія, якая кіруе пабудоўкай унівэрсытэцкага гарадка ў Менску.

На адным з апошніх паседжаньняў гэтай камісіі была заслухана справаздача арх. Запарожца і праф. Кашкарова, якія нядаўна прыехалі з Масквы, дзе дэтальна апрацоўвалі плян гарадка.

Архіт. Запарожцу даручана распрацаваць плян пабудоўкі гарадка, а Кашкарову—праект цэнтральнага апалу.

На паседжаньні камісіі быў разгледжан эскізны плян будучай пабудоўкі. Канчатковы плян будзе гатоў у верасьні. Эскізны плян унівэрсытэцкага гарадка камісія зацьвердзіла.

У ўнівэрсытэцкім гарадку будзе 12 будынкаў. У іх разьмесьцяцца ўсе факультэты БДУ, праўленьне, бібліятэка і інш.

Сёлета распачнецца пабудова галоўнага корпусу. У гэтым корпусе будзе зьмяшчацца пэдагагічны факультэт, факультэт права і гаспадаркі, дэканаты, Праўленьне БДУ і аўдыторыі. Закладка корпусу адбудзецца ў дні ўрачыстасьцяў 10 ай гадавіны Кастрычнікавае рэвалюцыі. Згодна папярэдніх даных, пабудоўка галоўнага корпусу будзе каштаваць 1 мільён 453 тысячы руб. Апрача таго, сёлета пачнецца пабудоўка корпусу для мэдычнага факультэту. У гэтым корпусе, апрача таго, будзе зьмяшчацца анаталічны тэатр.

Па пляну пабудова гарадка будзе закончана ў працягу 4-х год. Гарадок зойме вялікі пляц у раёне земляробскага завулка.

На камісіі быў заслуханы даклад праф. Кашкарова аб цэнтральным апале гарадка. Справа ў тым, што раней была думка зрабіць асобны апал у кожным памешканьні. Праф. Кашкароў падрабязна агледзіў мясцовасьць і знайшоў не мэтазгодным такі спосаб апалу гарадка. Замест гэтага ён запрапанаваў пабудаваць цэнтральны (гэтак званы кацёльны) апал.

Камісія згадзілася з думкай праф. Кашкарова і даручыла яму апрацаваць больш падрабязны плян пабудовы цэнтральнага апалу.

У дні сьвяткаваньня 10-ай гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі будзе закладзен першы камень будучага гарадка.

Вандроўны тэатр абслужыў 70.000 чал.

У Менск вярнуўся Беларускі Дзяржаўны Вандроўны тэатр пад кіраўніцтвам Галубка. У гутарцы з нашым супрацоўнікам Галубок паведаміў аб трохмесячнай працы тэатру.

Тэатр выехаў у падарожжу ў пачатку мая. Перад тэатрам стаяла задача абслужыць Гомельскую і Калінінскую акругі. Быў падабраны спэцыяльны рэпэртуар з п'ес прысьвечаных вясковаму жыцьцю. Папершае, тэатр накіраваўся ў Калінінскую акругу. Наведалі Клімовічы, Мсьціслаўлі, Крычаў, Чэрыкаў. Усюды пастаноўкі тэатру праходзілі пры поўных зборах. На спэктаклі зьбіралася шмат сялян, рабочых, камсамольцаў. Часта, пасьля пастаноўкі сяляне выходзілі на сцэну і гаварылі аб сваіх уражаньнях, аб тым, з якім захапленьнем глядзелі яны на сцэну, на сваё жыцьцё.

З Калініншчыны тэатр накіраваўся ў Гомельшчыну. Першыя спэктаклі адбыліся ў Добрушы для рабочых. Пасьпех быў надзвычайны. З Добрушы пераехалі ў Гомель, дзе таксама былі поўныя зборы. З Гомеля перабраліся ў Нова Беліцу, адтуль — у Рэчыцу. Усяго тэатр праехаў 500 вёрст, паставіў 85 спэктакляў і абслужыў каля 70.000 чал.

Зараз тэатр прыехаў у Менск на адпачынак.

Рэдактар-Выдавец: Т. Ліхач.
Друкарня Я. Левіна, Вільня, Нямецкая 22.